

Wiarygodność w sieci

scenariusz lekcji dla uczniów szkół podstawowych klas 4-6

Przegląd

Poniższy scenariusz lekcji został przygotowany z myślą o uczniach z drugiego etapu edukacyjnego. Zalecamy jego przeprowadzenie w klasie czwartej, by uczniowie jak najwcześniej, na początku swej przygody z informacjami pochodzącymi z sieci mieli potrzebę weryfikacji informacji, wiedzieli dlaczego to jest ważne. Scenariusz ten koncentruje się na uświadomieniu uczniom potrzeby krytycznego odnoszenia się do internetowych treści i wykształceniu umiejętności odróżniania faktów od opinii.

Agenda

- Sprawy organizacyjne (5 min.)
- Wprowadzenie (5 min.)
- Film (10 min.)
- Praca grupowa (20 min.)
- Podsumowanie (5 min.)

Cele

Głównym celem lekcji jest wzbudzenie u uczniów świadomości, że nie można ufać wszystkim treściom zawartym w Internecie, wykazanie różnicy pomiędzy faktami a opiniami oraz wykształcenie potrzeby weryfikacji informacji i podstawowych umiejętności weryfikacji treści pochodzących z Internetu.

Przygotowanie

Do scenariusza dołączony jest krótki film, w którym poruszono kwestie związane z wiarygodnością informacji zamieszczanych w sieci. Aby go wyświetlić potrzebny będzie rzutnik i głośniki.

Przebieg lekcji

Sprawy organizacyjne (5 min.)

Sprawdzenie obecności.

Inne sprawy organizacyjne.

Wprowadzenie (5 min.)

Na początek zapytaj uczniów, gdzie szukają informacji o filmach, które planują obejrzeć.

Spytaj, kto korzystał w tym celu z Internetu, czego szukał i co znalazł.

Spytaj uczniów, czy zawsze wierzą w to, co znajdują w Internecie.

Pozwól uczniom swobodnie się wypowiadać, moderuj dyskusję wyłapując ewentualnie te opinie, które świadczą o dystansie wobec informacji zamieszczanych w sieci.

Film (10 min.)

Powiedz, że przedstawiś im krótki film na temat wiarygodności informacji, jakie są zamieszczane w Internecie.

Link do filmu: <https://youtu.be/hmQHWNELOd8>

Włącz film.

Po zakończeniu filmu, spytaj uczniów o wrażenia. Pozwól na kilka minut swobodnej dyskusji.

Praca grupowa (20 min.)

Nauczyciel przedstawia zadanie:

Treść zadania: Wybieracie się na film do kina. Zostaliście reprezentantami całej klasy i macie w imieniu wszystkich koleżanek i kolegów podjąć decyzję, który film wybierzecie. Macie do wyboru dwa tytuły.

Zadaniem uczniów będzie, by w grupach zdecydowali, który film wybiorą i zaproszą na niego resztę klasy.

Podziel uczniów na grupki 3-4 osobowe.

Udostępnij uczniom materiały na tablicy online. Poproś, żeby podzielili teksty na trzy kategorie: **PRAWDA, FAŁSZ i TRUDNO POWIEDZIEĆ.**

Poproś aby na zielono zaznaczyli zdania prawdziwe, na czerwono fałszywe, na niebiesko te, co do których nie umieli określić, czy są prawdą czy fałszem.

Poproś, by zdecydowali w grupach, który film chcą obejrzeć, kierując się tylko tymi informacjami, które uznali za prawdę.

Omów wszystkie zdania, przy każdym pytając grupy o to, dlaczego wybrali ten kolor, a następnie mówiąc, jaka jest odpowiedź według Ciebie i uzasadniając tę odpowiedź.

Zapytaj czy przy wyborze filmu można kierować się też informacjami, które określili, jako „trudno powiedzieć” i zaznaczyli na niebiesko.

Spytaj na jakiej podstawie podzielili te informacje, co ich skłoniło do uznania informacji za prawdziwą albo za taką, która nie pozwala tego jednoznacznie określić.

Spytaj w jaki sposób mogą sprawdzić, czy dana, konkretna informacja jest prawdziwa i na tablicy online wypisz wskazane przez uczniów sposoby weryfikacji treści.

Podsumowanie (5 min.)

W ramach podsumowania spytaj uczniów na co będą zwracać uwagę, wyszukując informacje w Internecie.

Podsumuj - jakie treści są najbardziej wiarygodne, jakie najmniej i w jaki sposób można i należy weryfikować informacje znajdujące w sieci.

Materiały do przeprowadzenia lekcji

Udostępnij te zdania uczniom, by podzielili je na prawdziwe, fałszywe i takie, których prawdziwości nie da się ustalić, zaznaczyli je w odpowiednich kolorach, a następnie zdecydowali na ich podstawie, który film chcą obejrzeć.

1	To, co najbardziej podoba się w filmie "Pan Peabody i Sherman" w Ameryce, u nas jest jego największą wadą. Bohaterowie opowiadają o przygodach z poprzednich odcinków i miejscach, jakie już odwiedzili. Polskie dzieci tego nie rozumieją, ponieważ pierwsze odcinki powstały w latach 60. XX wieku. Recenzja widza na portalu „Filmweb”.
2	Przygoda, humor, podróże w czasie, śmieszne dialogi i wciągająca fabuła. "Pan Peabody i Sherman" to opowieść o relacji ojca i syna, a jednocześnie inteligentna, rozwijająca wyobraźnię rozrywka nie tylko dla najmłodszych. Źródło: canalplus.pl
3	"Pan Peabody i Sherman" - wyprodukowana przez DreamWorks animacja w reżyserii ROBA MINKOFFA ("Król lew", Stuart Malutki"), choć zawiera efekty wizualne i 3D, nawiązuje do oryginalnej kreskówki o wiewiórcie Rockym i Łosiu Superktosiu, stworzonej na przełomie lat 50 i 60. XX wieku. Czas trwania: 92 minuty. Źródło: materiały informacyjne kina.
4	„Pan Peabody i Sherman" to wcale nie jest nowy film! To starość, kiedyś puszczano go na kanale RTL 7. Źródło: zapytaj.onet.pl
5	Jeśli już miałabym pójść do kina na kreskówkę, to wybieram „Meridę Waleczną”. „Pan Peabody i Sherman” to nuda i kompletna strata czasu. Źródło: wypowiedź na forum poświęconym filmom
6	Dr Dolittle 2 – film produkcji amerykańskiej w reżyserii Steve Carr z roku 2001. Kontynuacja filmu Dr Doolittle, również luźno związana z książką Hugh Loftinga pt. „Dr Dolittle i jego zwierzęta”. Źródło: Wikipedia
7	Dr John Dolittle zyskał wielką sławę dzięki niezwykłemu darowi, który pozwala mu rozmawiać ze zwierzętami. Sława ma jednak i swoje złe strony: doktor cieszy się tak wielkim wzięciem, że nie jest w stanie przyjąć wszystkich pacjentów, którzy się do niego zgłaszają. Żona i dzieci coraz częściej czynią mu wyrzuty. Jakby tego było mało, czworonożni pacjenci zwracają się do niego z niezwykle misję: chcą, by uratował ich las przed bezwzględными przedsiębiorcami, którzy planują wyciąć go w pień. Źródło: opis dystrybutora DVD na stronie Filmweb.pl
8	Współcześnie powstały też trzy filmy o Doktorze Dolittle z Eddiem Murphym, które nie mają z książkowym pierwowzorem kompletnie nic wspólnego. Źródło: blog o książkach dla dzieci
9	Film Dr Dolittle pamiętam doskonale, bo był pierwszy film, jaki zobaczyłem w kinie. Familiada pełną gębą - Eddie rozmawia ze zwierzętami. Obraz doczekał się drugiej części, ale lepiej o niej nie mówić. Źródło: filmowym-okiem.blogspot.pl
10	Dr Dolittle 2 - kontynuacja jednego z najbardziej kasowych filmów rodzinnych ostatnich lat z Eddie Murphym w roli weterynarza, który potrafił rozmawiać ze zwierzętami. Gatunek: Fantasy/komedia Czas trwania: 92 minuty Źródło: materiały informacyjne kina

Rekomendowane odpowiedzi do zadań

1	<p>Odpowiedź: Tekst jest subiektywną opinią, napisaną przez widza. Powinien trafić na niebiesko. Warto zaznaczyć, że wszelkie recenzje - mimo że mogą zawierać prawdziwe informacje - są subiektywne i nie jesteśmy w stanie sprawdzić pewnych twierdzeń, ponieważ są opiniami.</p> <p>Jak można sprawdzić wiarygodność informacji, które zostały tutaj zawarte?</p> <p>Sugerowane odpowiedzi: - poznać historię opowiedzianą w filmie i dowiedzieć się więcej o bohaterach - obejrzeć film - przeczytać inne opinie - sprawdzić, czy gdzieś są dostępne odcinki z lat 60. i czy jest możliwe, że dzieci znają je np. z telewizji</p>
2	<p>Odpowiedź: Jest to materiał promocyjny, recenzja na stronie internetowej kanału telewizyjnego. Jej podstawowym celem jest nakłonienie do obejrzenia filmu. Zawiera kilka informacji o tematyce filmu („przygoda”, „podróże w czasie”), jednak mimo wszystko jest to reklama. Świadczą o tym określenia typu „wciągająca fabuła”, „błyskotliwe dialogi”. Powinien trafić na niebiesko. Dobrze wyjaśnić uczniom, że duża ilość przymiotników (szczególnie będących pozytywnymi ocenami) może świadczyć o subiektywizmie wypowiedzi i trzeba ostrożnie podchodzić do tego rodzaju treści.</p>
3	<p>Odpowiedź: Tekst informacyjny, zawiera wszystkie potrzebne informacje (o gatunku, o tym, że jest to film animowany, kto go reżyserował itd.). Powinien trafić na zielono.</p> <p>Jak można sprawdzić wiarygodność informacji, które zostały tutaj zawarte?</p> <p>- poprzez sprawdzenie w innych źródłach, które pozwolą poznać historię opowiedzianą w filmie i dowiedzieć się więcej o bohaterach - obejrzeć film - przeczytać inne opinie</p>
4	<p>Odpowiedź: Wypowiedź stoi w sprzeczności z tym, co uczniowie mogli przeczytać wcześniej (informacja o dacie premiery filmu - 2014 rok) i najprawdopodobniej z doświadczeniem uczniów, którzy mogą pamiętać ten obraz z kin. Jest to wypowiedź fałszywa i powinna trafić na czerwono. Przy okazji warto wspomnieć o konieczności weryfikacji tego rodzaju informacji w innych źródłach, nawiązując do filmu, jaki uczniowie obejrzeli na początku lekcji.</p> <p>Jak można sprawdzić wiarygodność informacji, które zostały tutaj zawarte?</p> <p>Sprawdzając datę premiery w innych źródłach.</p>
5	<p>Odpowiedź: Subiektywna opinia. Nie można zweryfikować prawdziwości, ponieważ w tym tekście nie ma żadnego faktu, są tylko oceny. Wypowiedź powinna trafić na niebiesko.</p> <p>Jak można sprawdzić wiarygodność informacji, które zostały tutaj zawarte?</p> <p>Nie można, można jedynie samemu wyrobić sobie własną opinię.</p>
6	<p>Odpowiedź: Tekst zawiera informacje o tematyce filmu, roku produkcji, autorze książkowego pierwowzoru.</p> <p>Jak można sprawdzić wiarygodność informacji, które zostały tutaj zawarte?</p> <p>Szukając informacji na innych stronach, zwracając uwagę, by treści, jakie na nich znaleźliśmy nie zostały przekopiowane z Wikipedii.</p>
7	<p>Odpowiedź: Streszczenie filmu. Zawiera prawdziwe informacje na temat fabuły.</p> <p>Jak można sprawdzić wiarygodność informacji, które zostały tutaj zawarte?</p> <p>Szukając informacji na innych stronach.</p>
8	<p>Odpowiedź: Jest to informacja fałszywa, ponieważ film powstał na podstawie książki. Informacja ta stoi w sprzeczności z pozostałymi informacjami na temat tego filmu.</p> <p>Jak można sprawdzić wiarygodność informacji, które zostały tutaj zawarte?</p> <p>- szukając informacji na innych stronach - odwołując się do wiedzy i własnego doświadczenia</p>
9	<p>Odpowiedź: Jest to całkowicie subiektywna wypowiedź widza, który pamięta film z dzieciństwa.</p> <p>Jak można sprawdzić wiarygodność informacji, które zostały tutaj zawarte?</p>

	Można tutaj sprawdzić jedynie dwie informacje - czy w filmie pojawia się postać lub aktor imieniem Eddie (ta informacja pojawiła się już wcześniej) i czy rozmawia ze zwierzętami. Obie rzeczy sprawdzimy na innych stronach internetowych. Pierwsze i trzecie zdanie jest subiektywną opinią i nie można jej nigdzie sprawdzić.
10	<p>Odpowiedź: tekst informacyjny, zawiera wszystkie potrzebne informacje (o gatunku, o tym, że jest to film animowany, kto go reżyserował itd.). Powinien trafić na zielono.</p> <p>Jak można sprawdzić wiarygodność informacji, które zostały tutaj zawarte?</p> <p>- poprzez sprawdzenie w innych źródłach, które pozwolą poznać historię opowiedzianą w filmie i dowiedzieć się więcej o bohaterach</p>

Omówienie filmu

Film porusza dwa ważne w kontekście tej lekcji zagadnienia, które należy uwypuklić w rozmowie po jego wyświetleniu:

- Autorstwo internetowych informacji i fakt, że każdy może być autorem, także sami uczniowie.
- Konieczność sprawdzania treści, które zamierzamy wykorzystać, w zaufanych źródłach.

Ważne, by uświadomić uczniom podczas omawiania, że oprócz informacji, które mają świadomie wprowadzić w błąd (jak na filmie), w sieci znajdziemy także treści, które mogą wprowadzać w błąd nieświadomie, bo albo zamieszczała je osoba, która nie zna tematu.